

Води суходолу Річки

Мета: поглибити знання учнів про гідросферу шляхом вивчення річок як частини світового кругообігу води в природі; сформувати поняття про основні види вод суходолу – поверхневі і підземні ; елементи річкової системи, річкову долину; про живлення річок; формувати вміння визначати елементи річкової системи, вміння працювати з різноманітними джерелами знань; виховувати бережливе ставлення до водних ресурсів.

Обладнання: фізична карта півкуль, атлас, підручник, зошити, контурні карти, відеоматеріал

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

ХІД УРОКУ

I. Організація класу

II. Актуалізація опорних знань, стор 3-4

III. Мотивація навчальної діяльності, стор 5-6

IV. Вивчення нового матеріалу, стор 7- 26

V. Узагальнення, стор 27

Домашнє завдання, стор 28, 29

ВОДИ СУХОДОЛУ

ПОВЕРХНЕВІ

Річки

Озера

Болота

Льодовик

**Багаторічна
мерзлота**

Штучні водойми

ПІДЗЕМНІ

Верховодка

Ґрунтові

Міжпластові

ПРИГАДАЙТЕ

- Які річки є у вашій місцевості?

Природні води суходолу

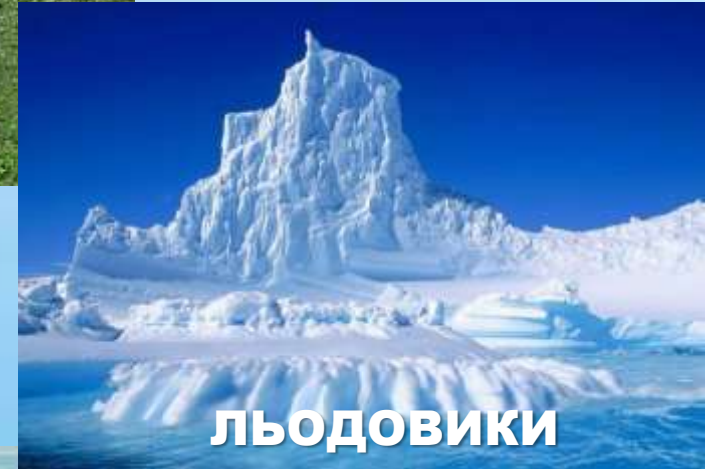
РІЧКА

БОЛОТО

ОЗЕРО

ЛЬОДОВИКИ

ПІДЗЕМНІ ВОДИ

**БАГАТОРІЧНА
МЕРЗЛОТА**

Штучні води суходолу

СТАВОК

ВОДОСХОВИЩЕ

КАНАЛ

ЩО ТАКЕ РІЧКА

Елементи річки та річкової долини

- **Витік**—місце, звідки починається ріка
- Витоком може бути
 - джерело
 - озеро
 - болото
 - льодовик

**Дніпро бере
початокі з
болота на
Валдайській
височині в
Росії**

**Міссісіпі
витікає з
озера**

**Інд
зародилася
в
льодовиках
Тибету**

• **Гирло** — місце, де річка впадає в іншу водойму

- річку
- озеро
- море
- океан

**Амазонка
впадає в
Атлантичний
океан**

**Ніл впадає у
Середземне
море**

• Довжина річки – відстань між витоком і гирлом

Найдовші ріки світу —
Амазонка (6992 км) та Ніл
(6671 км), Європи — Волга (3530 км),
України — Дніпро (2201 км).

НАЙБІЛЬШІ РІЧКИ СВІТУ

Назва	Загальна довжина, км	Площа басейну, тис. км ²	Місце розташування
Амазонка (з Мараньоном)	6 992	7 180	Пд. Америка
Ніл	6 852	2 870	Африка
Міссісіпі (з Міссурі)	6 020	3 268	Пн. Америка
Янцзи	5 800	1 808	Азія
Об (з Іртишем)	5 410	2 990	Азія
Хуанхе	4 845	770	Азія
Меконг	4 500	810	Азія
Амур	4 440	1 855	Азія
Лена	4 400	2 490	Азія
Конго	4 320	3 690	Африка

Річкова долина — це зниження в рельєфі, яке простягається від витоків до гирла річки

Русло ріки (річище) — заглиблення в річковій долині, яким постійно тече вода

Будова річкової долини

- **Заплава** — це вирівняна ділянка річкової долини, що прилягає з обох боків до русла і щороку затоплюється річковими водами підчас повені
- **Тераси** – уступи, що піднімаються над новою заплавою

заплава річки Казенний Торець

- Річка має правий і лівий береги
- Їх визначають за напрямком течії
- Отже, **РІЧКА** — це природний водний потік, який тече в утвореному ним самим заглибленні — руслі

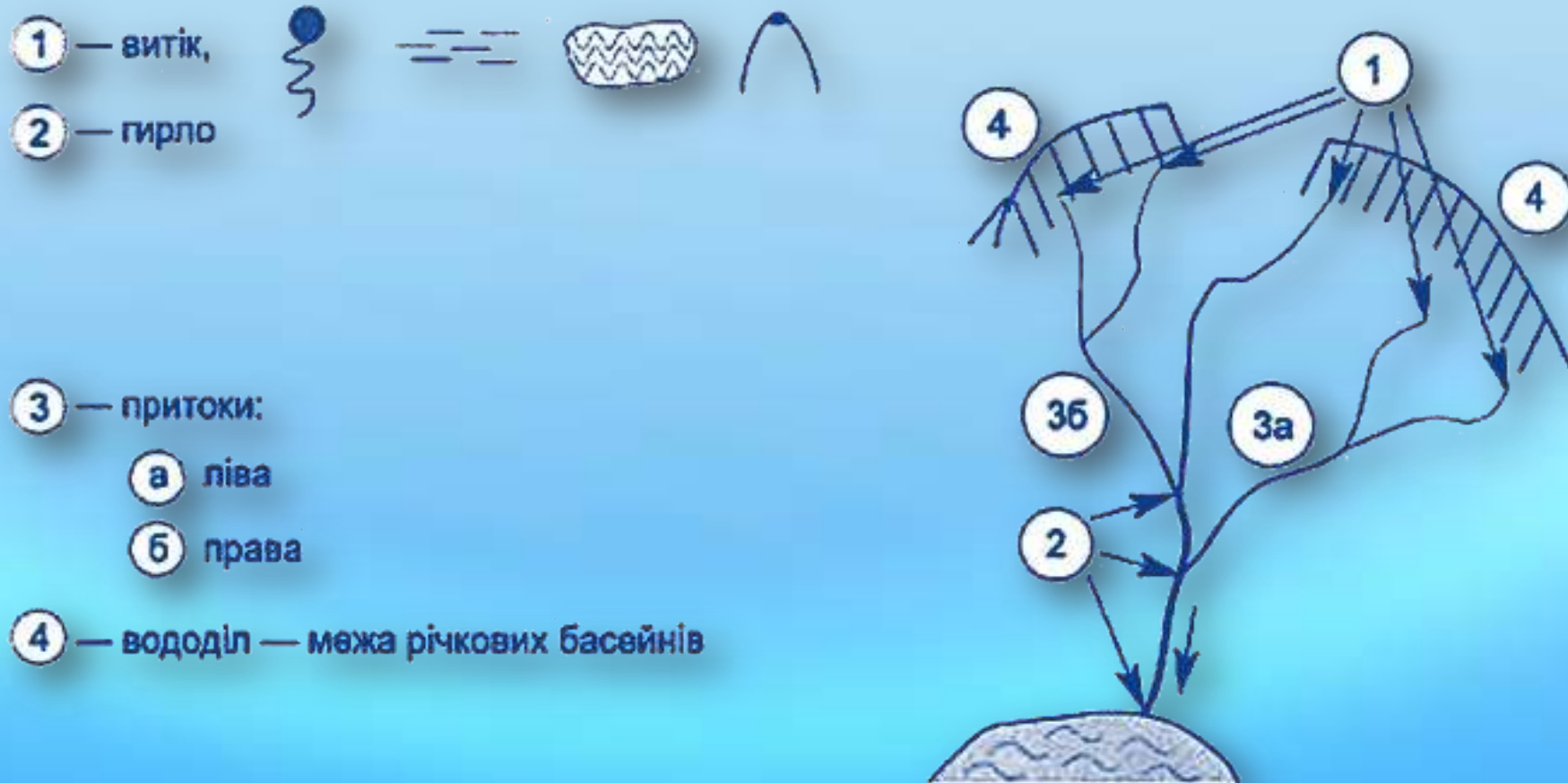

- На карті ріку показують від витоків до гирла

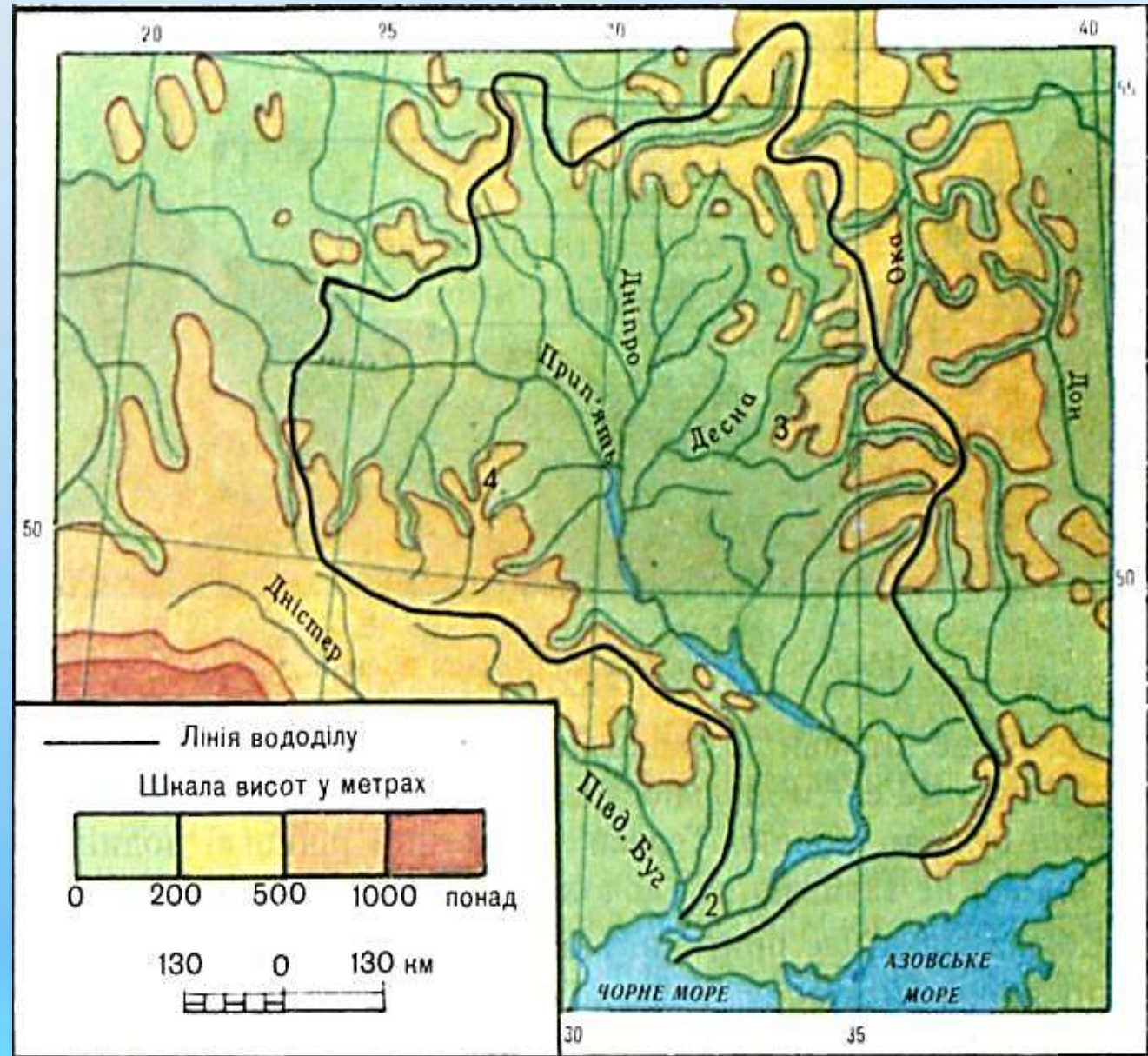

РІЧКОВА СИСТЕМА І РІЧКОВИЙ БАСЕЙН

- **Головні річки** – ті, що безпосередньо впадають в океани, моря, озера
- **Притоки** – ті річки, що впадають у головні річки
- **Притоки можуть бути ліві та праві**
- **Річкова система** – головна річка зі всіма її притоками

- Притоки збирають воду в головну річку іноді з дуже великої місцевості
- **Басейн річки** – територія, з якої річка збирає свої води

Басейн Дніпра

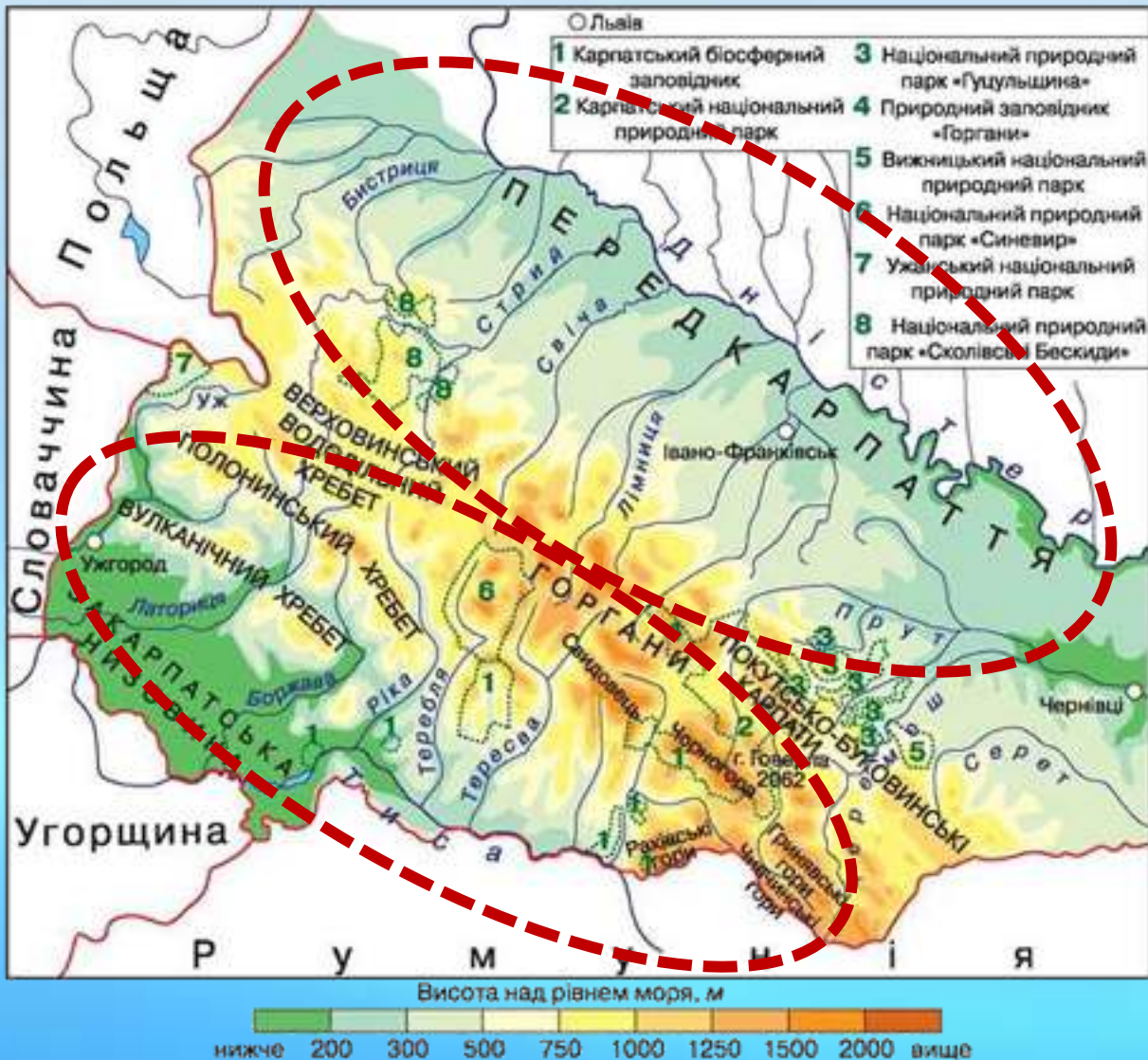

Рекорди світу

Амазонка має найбільший у світі басейн, який дорівнює площі Австралії – понад 7 млн км². У річку впадають більш як 500 великих приток, що утворюють величезну річкову систему. За рік Амазонка виносить стільки води в Атлантичний океан, що за 12 днів можна було б наповнити Азовське море.

- **Вододіл** – межа, що розділяє сусідні річкові басейни
- У горах вододіл проходить по гребенях хребтів
- На рівнинах — по їхніх найвищих ділянках

Хребти Українських Карпат є вододілом між басейнами річок Дністра та Дунаю

ЧИМ ЖИВЛЯТЬСЯ РІЧКИ

ЩО ТАКЕ ВОДНИЙ РЕЖИМ

- **Водний режим річки** — це регулярні зміни в ній рівня води впродовж року

повінь

найвищий рівень води в річці буває щороку в певний час

межень

найнижчий рівень води в річці буває посушливої пори

ледостав

явище льодового режиму водойми, який позначається утворенням на поверхні водойми нерухомого льоду

паводок

раптові підйоми рівня води в будь-який час року, посиленням таненням снігу посиленням таненням снігу

Робота річок

Руйнування

- Річкова ерозія (річка розмиває, розширює й поглиблює річкову долину)

Перенесення (транспортування)

- По всій течії відбувається перенесення піску, дрібних уламків гірських порід.

Відкладання (накопичення)

- Уламки порід відкладаються утворюючи мілководдя.
- На деяких річках у гирлі через значні наноси формується дельта (Амазонка)

ЗНАЧЕННЯ РІЧОК в природі та для людини

РОБИМО ВИСНОВКИ

- **Річка — це природний водний потік, який починається з витoku, тече у сформованому ним самим заглибленні (руслі) й закінчується гирлом**
- **Річкову систему утворює головна річка та її притоки. річковий басейн — територія, з якої річка разом із притоками збирає воду**
- **Річки живляться дощовими, талими сніговими й льодовиковими та підземними водами**
- **Водний режим річки — це регулярні зміни в ній рівня води впродовж року**
- **Повінь — щорічне збільшення рівня води в ріці однієї й тієї ж пори року, коли ріка затоплює заплаву**
- **Межень — найнижчий рівень води в ріці**
- **Паводок — не регулярне, а раптове підвищення рівня води в ріці внаслідок сильних дощів або швидкого танення снігу**

КОНТУРНА КАРТА

Міссісіпі, Амазонка, Ніл, Конго, Дніпро, Волга, Інд, Ганг, Хуанхе, Янцзи, Амур, Лена, Єнісей, Об, Дунай, Мюррей, Тигр, Євфрат

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

**Читати п41,42 ,
опрацювати конспект уроку,
вчити головні поняття, КОНТУРНА КАРТА**

ПЕРЕГЛЯНУТИ ВІДЕО

<https://www.youtube.com/watch?v=rGy4hFF4Rr8>

<https://www.youtube.com/watch?v=jQ-lwFwpCQI>

